

18.

Στο σπίτι με περιμένουν δυο ευχάριστες εκπλήξεις. Η Αδριανή κάθεται μπροστά στην τηλεόραση και η γρίλια του καθιστικού είναι ανεβασμένη. Είναι μια σαφής ένδειξη ότι επιστρέφουμε στα κανονικά μας, αλλά δεν το σχολιάζω, γιατί ο Φάνης με έχει συμβουλεύσει να μην το κάνω θέμα και να το περάσω στο ντούκου.

Η Αδριανή είναι εκείνη που αισθάνεται την ανάγκη να μου δώσει εξηγήσεις. «Είπα να ανεβάσω τη γρίλια τώρα που είναι νύχτα».

«Και πώς αισθάνεσαι;» τη ρωτάω, ενώ κάθομαι δίπλα της στον καναπέ.

«Άσε να δούμε πώς θα 'ναι και αύριο το πρωί».

Βάζει τελεία με έναν βαθύ αναστεναγμό, οπότε επιβεβαιώνεται η θεωρία της Κατερίνας ότι η καλύτερη θεραπεία για την Αδριανή είναι το βουβό μαρτύριο.

Πέφτουμε πάνω στη συνέντευξη τύπου του αρχηγού. Συνήθως δε μ' αρέσει να βλέπω την ίδια ταινία δύο φορές, και μάλιστα την ίδια μέρα, αλλά δε σηκώνομαι να φύγω, για να μην αφήσω μόνη την Αδριανή. Οι αγαθές προθέσεις μου ανταμείβονται,

γιατί ανακαλύπτω δύο πρόσθετα στοιχεία, που έχουν ενδιαφέρον. Το πρώτο είναι η συζήτηση του ανταποκριτή με την παρουσιάστρια.

«Μας μιλούσε συνεχώς για επιβαρυντικά στοιχεία, αλλά δε μας είπε ποια είναι» σχολιάζει ο ανταποκριτής. «Όπως καταλαβαίνεις, Άννα, αυτό αφήνει ανοιχτό ένα ερωτηματικό».

«Δεν αποκάλυψε τα επιβαρυντικά στοιχεία, γιατί προφανώς συνεχίζεται η ανάκριση» αντιτείνει η παρουσιάστρια.

«Σύμφωνοι, αλλά πέραν αυτού, ο αρχηγός ήταν αρκετά άριστος και συγκρατημένος. Σε αντίθεση με τον κύριο Σταθάκο, τον αρχηγό της Αντιτρομοκρατικής».

«Είπε κάτι πιο συγκεκριμένο ο κύριος Σταθάκος;» ρωτάει η παρουσιάστρια.

«Πρώτον, δεν άφησε κανένα περιθώριο αμφιβολίας ότι τα στοιχεία είναι ενοχοποιητικά. Και δεύτερον, ήταν αυτός που αποκάλυψε την υπογραφή του δολοφόνου, το λατινικό "D"».

Φέρνω μπροστά στα μάτια μου την ξινίλα του αρχηγού, όταν θα ακούσει το σχόλιο του ανταποκριτή και δε θα 'θελα να είμαι στη θέση του Σταθάκου. Η δεύτερη έκπληξη είναι ο υπουργός. Δε βγαίνει στο γυαλί, αλλά μιλάει από τηλεφώνου και είναι ακόμα πιο ασαφής από τον αρχηγό.

«Όλοι μας θέλουμε να συλληφθεί ο δράστης» λέει στην παρουσιάστρια. «Αλλά ας μη βιαστούμε να βγάλουμε συμπεράσματα. Η προανάκριση είναι σε εξέλιξη και δεν ξέρουμε τι άλλο θα προκύψει. Ας μη

δημιουργούμε προσδοκίες, οι οποίες μπορεί αúριο να διαψευστούν».

«Εσένα ποια είναι η γνώμη σου, Ρένο;» ρωτάει η παρουσιάστρια τον σχολιαστή των ειδήσεων.

«Προφανώς η αστυνομία έχει στη διάθεσή της κάποια στοιχεία, τα οποία όμως δε φαίνονται επαρκή, για να παραπεμφθεί αυτός ο Μπιλ Οκάμπα στον ανακριτή. Συνεπώς, θεωρώ ότι ο υπουργός και η αστυνομία πράττουν σωστά που είναι φειδωλοί στις δηλώσεις τους. Υπάρχει όμως και η άλλη όψη του νομίσματος».

«Ποια είναι αυτή;» ρωτάει η παρουσιάστρια.

«Ο κίνδυνος να δημιουργηθεί ένα ρεύμα συμπάθειας για τον δράστη. Μην ξεχνάμε ότι αυτήν τη στιγμή, λόγω της κρίσης, οι τράπεζες είναι κόκκινο πανί για τον κόσμο».

«Σωστά τα λέει» σχολιάζει η Αδριανή. «Σε λίγο θα κατεβάσετε τα MAT στους δρόμους, για να διαλύσετε τον κόσμο που θα υποστηρίζει αυτόν που συλλάβατε».

Δεν απαντώ, απλώς πανηγυρίζω σιωπηρώς την πρώτη μπηχτή της Αδριανής μετά από μέρες.

Η συνέντευξη και τα σχόλια των δημοσιογράφων είναι τα ορεκτικά. Το κύριο πιάτο είναι η οικονομική κρίση και οι ατέλειωτες συζητήσεις με τα στελέχη των κομμάτων, τους συνδικαλιστές και διάφορους άλλους ειδικούς περί τα γενικά. Έτσι όπως επαναλαμβάνονται κάθε βράδυ, έχουν μετατραπεί, τελικά, από κύριο πιάτο σε συσσίτιο. Ωστόσο, το φαγητό που μας προσφέρουν απόψε δεν είναι ούτε

κύριο πιάτο ούτε συσσίτιο. Ανήκει στην κατηγορία των εδεσμάτων.

«Και τώρα, αγαπητοί τηλεθεατές, ετοιμαστείτε να παρακολουθήσετε μια αποκαλυπτική συνέντευξη με τον κύριο Χένρικ ντε Μορ. Ο κύριος ντε Μορ είναι ένα από τα υψηλόβαθμα στελέχη του οίκου αξιολόγησης Γουόλας και Τσένι και βρίσκεται αυτές τις μέρες στη χώρα μας για να συγκεντρώσει στοιχεία σχετικά με την πορεία της ελληνικής οικονομίας. Να υπενθυμίσω ακόμα ότι ο οίκος αξιολόγησης Γουόλας και Τσένι είναι από τους πρώτους που υποβάθμισαν τα ελληνικά ομόλογα στην κατηγορία των «junk», των κουρελόχαρτων, με άλλα λόγια».

Η εικόνα ανοίγει και δείχνει τον σχολιαστή και την παρουσιάστρια. Απέναντί τους κάθεται ένας σαρανταπεντάρης με μαύρα μαλλιά και μαύρο γενάκι. Φοράει ένα απλό γκριζο κοστούμι, που μάλλον του πέφτει φαρδύ, αν κρίνει κανείς από το σακάκι, σκούρο μπλε πουκάμισο και ριγέ γραβάτα.

«Κύριε ντε Μορ, ο οίκος σας ήταν από τους πρώτους που υποβάθμισαν τα ελληνικά χρεόγραφα στην κατηγορία των junk» κάνει το μπάσιμο η παρουσιάστρια. «Απόψε μας δίνεται η ευκαιρία να έχουμε από σας μια εξήγηση από πρώτο χέρι».

Ο ντε Μορ την κοιτάζει με ένα συμπαθητικό χαμόγελο. «Καταρχήν, σε αντίθεση μ' αυτά που λέγονται παγκοσμίως σήμερα, το να δανείζεσαι δεν είναι κακό, κυρία Μπερκέτη». Μιλάει αγγλικά και διαβάζω αυτά που λέει στους υπότιτλους. «Αυτός που δανείζεται, μπορεί και χρηματοδοτεί το κατάστημά

του, την επιχείρησή του ή τη χώρα του με ξένα χρήματα. Και οι δανειστές έχουν ένα κέρδος έναντι των χρημάτων που δανείζουν. Είναι μια υγιής συναλλαγή. Το πρόβλημα αρχίζει όταν αυτός που δανείζεται δεν μπορεί να επιστρέψει τα χρήματα, δηλαδή να ξοφλήσει το δάνειο. Σ' αυτήν την κατάσταση βρίσκεται σήμερα η Ελλάδα και εκεί παρεμβαίνουμε εμείς. Λέμε στους δανειστές "προσέξτε, αν δανείσετε σ' αυτόν τον επιχειρηματία ή σ' αυτή τη χώρα, ο κίνδυνος να μην μπορέσετε να πάρετε πίσω τα χρήματά σας είναι πολύ μεγάλος". Αυτό ακριβώς λέμε για την Ελλάδα. Αν οι δανειστές αγοράσουν τα ελληνικά ομόλογα, ο κίνδυνος να μην μπορέσει η Ελλάδα να πληρώσει στους δανειστές την αξία τους είναι, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουμε, πολύ ορατός».

«Η Ελλάδα πήρε όμως, έστω και με την πίεση του ΔΝΤ και της ΕΕ, μια σειρά από πολύ σκληρά μέτρα» λέει ο σχολιαστής ειδήσεων. «Έστω και αν τα μέτρα αυτά είναι ιδιαίτερα επαχθή για την ελληνική κοινωνία».

Ο ντε Μορ τού ρίχνει ένα ειρωνικό βλέμμα. «Η κοινωνία;» επαναλαμβάνει γελώντας. «Ποια κοινωνία; Η Ευρώπη ανακάλυψε την κοινωνία μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, και υπό την πίεση των κομμουνιστικών χωρών. Αυτές μιλούσαν διαρκώς για κάποια κοινωνία, και η Δυτική Ευρώπη την υιοθέτησε για να περιορίσει την εξάπλωση του κομμουνισμού. Οι κοινωνίες κατέρρευσαν το 1989, κύριε Γαλανόπουλε, και, πιστέψτε με, δε χάσαμε τίποτα».

Αλλάζει ύφος και συνεχίζει, σοβαρά αυτή τη φορά. «Δεν υπάρχουν κοινωνίες, κύριε Γαλανόπουλε. Υπάρχουν μόνο ομάδες. Επιχειρηματίες που αγωνίζονται για τα συμφέροντά τους, εργαζόμενοι που αγωνίζονται για τα δικά τους, μέσω των συνδικάτων και άλλων οργανώσεων, υπάρχουν μόνο ομάδες που υπερασπίζονται τα συμφέροντά τους. Η κοινωνία είναι ένα εφεύρημα».

«Αυτό δεν αλλάζει σε τίποτα το γεγονός ότι οι οικονομικά αδύνατοι σηκώνουν και το μεγαλύτερο βάρος».

«Με συγχωρείτε, αλλά εγώ το θεωρώ αυτό δίκαιο. Είναι φυσικό, αυτοί που επενδύουν τα περισσότερα, που ανοίγουν επιχειρήσεις, που προσφέρουν θέσεις εργασίας, να έχουν και τις μεγαλύτερες απολαβές και τα μεγαλύτερα προνόμια. Είτε μας αρέσει είτε όχι, οι ισχυροί δίνουν ώθηση στην κοινωνία και οι αδύνατοι ακολουθούν. Αν δεν υπάρχει η ώθηση, οι αδύνατοι θα καταρρεύσουν πρώτοι. Από την άλλη, είναι επίσης δίκαιο αυτοί που κερδίζουν τα περισσότερα να πληρώνουν και τους μεγαλύτερους φόρους. Εσείς όμως δεν έχετε μηχανισμούς για να εισπράττετε φόρους. Από τη μια θέλετε αυτοί που παράγουν και κερδίζουν να ξοδεύουν τα κέρδη τους υπέρ των φτωχών, που είναι άδικο. Από την άλλη δεν μπορείτε να εισπράξετε φόρους από τους πλούσιους, που θα ήταν δίκαιο. Ένας από τους λόγους που κατέρρευσε η χώρα σας είναι και επειδή δεν μπόρεσε να βάλει τις σχέσεις ανάμεσα στις ομάδες σε σωστή βάση».

«Θα βουλιάζουμε, δεν υπάρχει περίπτωση» μου λέει η Αδριανή.

«Γιατί;»

«Γιατί εμείς ψαχνόμαστε από το πρωί ως το βράδυ και αυτός έχει σε όλα μια απάντηση. Όταν εσύ ψάχνεις και ο άλλος έχει μια απάντηση για όλα, δε γλιτώνεις. Άρα, θα βουλιάζουμε».

«Ας πάμε σε ένα άλλο θέμα» λέει η Μπερκέτη, η παρουσιάστρια. «Πώς βλέπετε τώρα την Ελλάδα με τα μέτρα που πήρε;»

«Για να είμαι ειλικρινής, είχα πολλές αμφιβολίες ότι η κυβέρνησή σας θα τολμούσε να πάρει τόσο σκληρά μέτρα. Τα πήρε όμως και βρίσκεται σε καλό δρόμο».

«Πιστεύετε ότι θα σωθούμε;» τον ρωτάει ο σχολιαστής.

Ο ντε Μορ χαμογελάει. «Η απάντηση δεν είναι εύκολη. Βλέπετε η Ελλάδα είναι η πέτρα που πάει στον πάτο. Όπως βουλιάζει, δημιουργεί κύκλους. Ο πρώτος είναι οι χώρες του Νότου. Αν δεν πάνε κι αυτές στον πάτο, η Ελλάδα έχει περισσότερες πιθανότητες να σωθεί. Ο δεύτερος και μεγαλύτερος κύκλος είναι η Ευρώπη, με το ενιαίο νόμισμα, αλλά χωρίς ενιαία οικονομική πολιτική και με διαφορετικές και αντικρουόμενες πολιτικές. Γι' αυτό σας είπα προηγουμένως, κύρε Γαλανόπουλε, δεν υπάρχει κοινωνία. Αν υπήρχε, η μεγαλύτερη κοινωνία θα ήταν η ΕΕ. Αλλά, και στην Ευρώπη, υπάρχουν μόνο ομάδες και αντικρουόμενα συμφέροντα, που χρησιμοποιούν το ίδιο νόμισμα. Συνεπώς, υπάρχει ο κίν-

δυνος να πληρωθούν όλοι με το ίδιο νόμισμα: την κατάρρευση».

«Άλλους έσωσε, εαυτόν ου δύναται σώσαι» πετάει η Αδριανή μια από τις αχτύπητες ρήσεις της, οπότε πείθομαι τελεσίδικα ότι έχει συνέλθει.

Η συνέντευξη τελειώνει με χαμόγελα και ευχαριστίες από πλευράς της παρουσιάστριας και του σχολιαστή. Ετοιμάζομαι να πάω για ύπνο, όταν χτυπάει το κινητό μου και αναγνωρίζω τον αριθμό του Ζήσης.

«Πώς τέτοια ώρα;» τον ρωτάω ανήσυχος, γιατί συνήθως παίρνει ή το πρωί στο γραφείο ή νωρίς το απόγευμα.

«Θέλω να μου πεις πότε μπορώ να συναντήσω αυτόν που σκότωσε τους δύο τραπεζίτες».

Δε βγάζω από το ύφος του αν αστειεύεται ή αν έχει τρελαθεί, γι' αυτό τον πάω λάου-λάου.

«Να τον κάνεις τι;»

«Να τον φιλήσω που τους καθάρισε».

«Δεν είναι ακόμα σίγουρο ότι είναι αυτός».

«Ωραία, τότε θα κάνω υπομονή, ώσπου να σκοτώσει και αυτόν που μιλούσε τώρα δα στην τηλεόραση, για να τον φιλήσω μια και καλή».

«Γιατί πιστεύεις ότι θα τον σκοτώσει;»

«Γιατί μ' αυτά που λέει, θέλει σκότωμα».

«Λάμπρο, τι σου συμβαίνει;» Αρχίζω να ανησυχώ μήπως, μόλις ηρέμησα με την Αδριανή, μου προκύψει ο Ζήσης.

«Μου έκοψαν τα επιδόματα και τα δώρα από τη σύνταξη του αντιστασιακού, που όλα μαζί αναλο-

γούν σε δέκα πέντε τα εκατό. Έπαιρνα τετρακόσια πενήντα ευρώ και τώρα μου αναλογούν τριακόσια ογδόντα τρία. Και να πεις ότι είμαι απ' αυτούς που βρίζουν οι Γερμανοί γιατί βγήκαν στα σαράντα πέντε τους με πλήρη σύνταξη; Πήρα τετρακόσια πενήντα ευρώ σύνταξη ανιστασιακού στα πενήντα τέσσερά μου. Ός τότε ζούσα ή στην παρανομία ή στη Μακρόνησο και στον Άη Στράτη ή έτρωγα ξύλο στα μπουντρούμια της Ασφάλειας, εκεί που γνωριστήκαμε». Σωπαίνει μια στιγμή. «Δεν είναι τα λεφτά» μου δικαιολογείται. «Μπορώ να ζήσω και με διακόσια το μήνα. Είναι το γαμώτο. Σα να σου λένε, εντάξει, δεν έκανες δα και καμιά φοβερή αντίσταση, με τριακόσια ογδόντα τρία το μήνα σε ξοφλάμε με το παραπάνω».

Κλείνει το τηλέφωνο και δεν προλαβαίνω να του πω ότι κι εμένα μου έκοψαν μισθούς και επιδόματα και ότι θα βγω με λιγότερα στη σύνταξη.

Θυμάμαι, όταν έπεσε η χούντα και μας κατέβαζαν στους δρόμους σε κάθε επέτειο του Πολυτεχνείου, οι διαδηλωτές κολλούσαν τη μούρη τους στη δική μας και μας φώναζαν: «Λαός ενωμένος, ποτέ νικημένος!». Νά λοιπόν που, μετά από τριάντα πέντε χρόνια, ο κομμουνιστής και ο μπάτσος κολυμπάνε, ενωμένοι, στα ίδια σκατά.